

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 703/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Villa Vino Rača, a. s., Pri vinohradoch 2, Bratislava, zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Podbrezovská 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práv podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 52/2012 z 13. marca 2014 a jemu predchádzajúcim postupom a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Villa Vino Rača, a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. júla 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Villa Vino Rača, a. s., Pri vinohradoch 2, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou,

Podbrezovská 34, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práv podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 52/2012 z 13. marca 2014 (ďalej len „rozsudok z 13. marca 2014“) a jemu predchádzajúcim postupom.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou 12. decembra 2008 na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) domáhala určenia neplatnosti darovacej zmluvy medzi žalovanými a zároveň určenia vlastníckeho práva k parcele č... (ďalej len „sporná nehnuteľnosť“). Sťažovateľka si svoje vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti uplatnila z titulu vydržania a preukázanie svojej dobromyseľnosti počas obdobia vydržania opierala o kúpnu zmluvu z 11. decembra 1956 registrovanú bývalým Štátnym notárstvom 11. decembra 1957, ktorej predmetom sa podľa nej iba omylom nestala aj sporná nehnuteľnosť, ktorá spolu s parcelou č. 727/3 o výmere 790 m² prevedenou na základe uvedenej kúpnej zmluvy tvorila jeden hospodársky celok a v takomto stave ju sťažovateľka užíva dosiaľ, pričom v dôsledku týchto skutočností bol aj v kupujúcej zmluve označený predávajúci – K., družstvo s r. o. v likvidácii, následne vymazaný zo všetkých registrov v roku 1957 ako bezmajetný.

Podľa sťažovateľky v roku 2008 už preto nemohlo byť k spornej nehnuteľnosti osvedčené vlastnícke právo notárskou zápisnicou v prospech právneho nástupcu bývalého vlastníka E., ktorý ju následne nemohol darovať B.

V roku 1963 bol na spornej nehnuteľnosti dokončený družstevný dom R. s vinárskou výrobou v jeho pivniciach, ktorý dosiaľ slúži, takže sporná nehnuteľnosť už ako záhrada fyzicky neexistuje.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 9 C 160/2008 z 21. septembra 2011 (ďalej len „rozsudok z 21. septembra 2011“) žalobu sťažovateľky zamietol s odôvodnením, že spornú

nehnutelnosť sťažovateľka nenadobudla kúpnu zmluvou z 11. decembra 1956, pretože táto nebola jej predmetom. Podľa okresného súdu spornú nehnuteľnosť sťažovateľka nenadobudla ani vydržaním, lebo v konaní v tejto veci nepreukázala svoju dobromyseľnosť v jej držbe. V tejto súvislosti okresný súd ďalej poukázal na fakt, že vlastníctvo takýmto spôsobom mohol nadobudnúť do 1. januára 1992 iba štát a právny poriadok po roku 1950 a po roku 1964 neumožňoval nadobudnúť vlastnícke právo k pozemku spracovaním, resp. jeho zastavaním trvalou stavbou, pričom dodal, že sporná nehnuteľnosť už v tom čase neexistovala, keďže z nej boli vytvorené pozemky č... – zastavaná plocha o výmere 335 m² a č...– zastavaná plocha o výmere 38 m² a pre určenie neplatnosti kúpnej zmluvy medzi žalovanými odporcami v prvom a druhom rade sťažovateľka nepreukázala naliehavý právny záujem na určovacej žalobe.

Krajský súd svojím rozsudkom z 13. marca 2014 na základe odvolania podaného sťažovateľkou rozsudok okresného súdu z 21. septembra 2011 potvrdil ako vecne správny. V odôvodnení svojho rozsudku z 13. marca 2014 krajský súd uviedol, že s ohľadom na predmet kúpnej zmluvy z r. 1956, ktorého súčasťou nebol prevod spornej nehnuteľnosti, sťažovateľka podľa krajského súdu nebola dobromyseľná jej doterajšej držbe a na tento záver nemá vplyv skutočnosť, že sťažovateľku v držbe spornej nehnuteľnosti nikto nerušil, ako ani skutočnosť, že pôvodný vlastník spornej nehnuteľnosti bol ako bezmajetný zlikvidovaný. Z uvedených dôvodov sa na tento prípad podľa krajského súdu nevzťahuje ani predložený judikát Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 635/2012, pretože v konaní nič nenasvedčovalo úmyslu zmluvných strán pojať do kúpnej zmluvy aj spornú nehnuteľnosť. Napokon krajský súd poukázal aj na to, že predmetom spracovania môže byť len stavba, a nie pozemok, pretože spracovanie predpokladá vznik inej veci podľa § 120 ods. 2 Občianskeho zákonníka, čo vyplýva z § 126 Občianskeho zákonníka z roku 1950. Rozsudok krajského súdu z 13. marca 2014 bol sťažovateľke doručený 14. mája 2014.

Podľa sťažovateľky krajský súd porušil čl. 1 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru svojím prísne formalistickým prístupom pri interpretácii a aplikácii dobromyseľnosti ako jednej z podmienok vydržania vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti, pretože podľa nej vychádzal

„/i/ iba z písomnej formy zmluvy, v ktorej sa parc. č... skutočne nenachádzala a /ii/ že sa - bez zisťovania skutočnej vôle zmluvných strán pred, v priebehu a najmä po uzavretí kúpnej zmluvy - nemohol oprieť o okolnosti takej povahy, ktoré by nasvedčovali skutočnosti, že bolo ich úmyslom pojať do nej aj spornú parcelu, hoci ide o zjavne účelový výklad prejavu vôle /arbitrárny/ účastníkov zmluvy, pretože

/iii/ aj podľa názoru ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2576/10, z ktorého vychádza judikatúra NS ČR /vid' 22 Cdo 3410/11 a ďalšie/, aj keď v kúpnej zmluve sporné pozemky uvedené výslovne nie sú, držiteľ môže byť v dobrej viere, že ich nadobudol do vlastníctva a teda došlo k ich vydržaniu, lebo opačný záver by značil porušenie základného práva na právnu istotu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a dôsledne vzaté aj porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy; z tohto pohľadu neobstojí ako ústavne konformné, že neuvedenie nehnuteľnosti v zmluve znamená paušálne /absolútne/ nemožnosť dobromyseľnosti, že sporná nehnuteľnosť bola prevedená, ako to uvádzali obidva sudy a

/iv/ predmetná zmluva sa stala zreteľne titulom, o ktorý sa opierala držba sporného pozemku sťažovateľom, po ktorom čase išlo družstvo ako bezmajetné do likvidácie, čiže samo uznávalo, že predmetná parcela prešla do vlastníctva sťažovateľa.“

Sťažovateľka ďalej v odôvodnení svojej sťažnosti uviedla:

„Ústavnoprávny deficit posudzovaného konania a v ňom vydaného rozsudku odvolacieho súdu, má aj ním podaný výklad, že tzv. stredný občiansky zákonník z r. 1950 nepoznal inštitút nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku jeho spracovaním podľa § 125 a nasl. per analógiám, pretože ide o výraz interpretačnej svojvôle krajského súdu, ktorému chýba zmysluplné odôvodnenie a žiadna reakcia na sťažovateľom predstretú argumentáciu v poslednom procesnom podaní z 3. 3. 2014, podloženú odkazom na ustálenú súdnu judikatúru počnúc rozh. č. 155/1953 zb., či Výberu č. zošita 6/1972, str. 350n, prípadne rozhodnutie NS SR sp. zn. 3 Cz 8/85, 2 Cz 21/86 a p. Možno teda uzavrieť, že rozsudok odvolacieho súdu je v tomto rozsahu nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov, a tak v zjavnom rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. ...

Rozsudok odvolacieho súdu vykazuje aj extrémny nesúlad so všeobecnou predstavou o spravodlivom súdnom rozhodovaní, keď si neoveril, že predmetná parcela je už vyše 50 rokov zastavaná družstevným domom RAČAN o dvoch podlažiach, pričom v pivničných

priestoroch sa nachádza výrobná vína spoločnosti Villa Vino Rača, čiže opäť rozhodol mimo akejkoľvek reality, odcudzene, kabinetne, čiže tak, ako súdy rozhodovať nesmú.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a čl. 6 ods. 1 dohovoru boli rozsudkom krajského súdu z 13. marca 2014 porušené, zruší uvedený rozsudok a vec vráti na ďalšie konanie a zaviazá krajský súd uhradiť náhradu trov konania v sume 340,88 € na účet jej právnej zástupkyne.

Podľa rozvrhu práce ústavného súdu na obdobie od 1. marca 2014 do 28. februára 2015 v znení jeho dodatkov I. senát ústavného súdu rozhoduje v zložení: predseda senátu Peter Brňák a sudkyňa Marianna Mochnáčová a sudca Milan Ľalík. Na základe oznámenia podaného sudcom Milanom Ľalíkom o dôvodoch vylúčenia, resp. nevylúčenia z výkonu funkcie sudcu v tejto veci bol uznesením sp. zn. II. ÚS 531/2014 z 11. septembra 2014 sudca Milan Ľalík vylúčený z konania a rozhodovania vo veci. Na základe čl. III platného rozvrhu práce ústavného súdu namiesto vylúčeného člena I. senátu ústavného súdu rozhodovala o predbežnom prerokovaní sťažnosti členka III. senátu Jana Baricová.

II.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu z 13. marca 2014. K namietanému porušeniu uvedených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v uvedenej veci pri posudzovaní dobromyseľnosti držby sporných pozemkov sťažovateľkou vychádzali iba z obsahu písomnej formy kúpnej zmluvy z 11. decembra 1956, v konaní nezistovali skutočnú vôľu zmluvných strán pri uzatvorení uvedenej zmluvy, ďalej nezohľadnili skutočnosť, že i napriek neuvedeniu spornej nehnuteľnosti v uvedenej kúpnej zmluve ako držiteľia mohli byť v dobrej viere, resp. dobromyseľní pri jej užívaní (v tejto súvislosti poukázali na nález Ústavného súdu Českej republiky č. 2576/11), a taktiež na to, že uvedená kúpna zmluva bola zreteľne z titulu držby spornej nehnuteľnosti, pretože právny predchodca odporcu zanikol v likvidácii podľa tvrdenia sťažovateľky ako bezmajetný.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Ústavný súd preskúmal obsah rozsudku krajského súdu z 13. marca 2014, ako aj rozsudok okresného súdu z 21. septembra 2011 v rozsahu, v ktorom naň odkazuje uvedený rozsudok krajského súdu. V obsahu odôvodnenia rozsudku z 13. marca 2004 krajský súd v podstatnom uviedol:

«Odvolací súd preskúmal vec v napadnutom rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p. (t. j. vo vzťahu k odporcom 1/, 2/, nie však aj vo vzťahu k odporcovi 3/, keďže navrhovateľ

rozsudok prvostupňového súdu vo vzťahu k nemu odvolaním nenapadol), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.), Vo veci verejne vyhlásil rozsudok podľa § 156 ods. 3 v spojení s § 211 ods. 2 O. s. p., keď zistil, že odvolaniu navrhovateľa nemožno priznať úspech.

Ako je zrejmé z obsahu spisu, navrhovateľ sa domáha určenia neplatnosti darovacej zmluvy a tiež určenia, že je vlastníkom pozemku parc. č... Súd prvého stupňa vzhľadom na predmet sporu - určovací návrh - správne skúmal, či je daný naliehavý právny záujem jednak na určení neplatnosti darovacej zmluvy a tiež na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Záver prvostupňového súdu, že nie je daný naliehavý právny záujem na navrhovateľom požadovanom určení neplatnosti darovacej zmluvy, uzavretej medzi odporcami 1/ a 2/, je správny. ...

Súd prvého stupňa otázku existencie naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení, že darovacia zmluva je neplatná, vyriešil správne, keď dospel k záveru, že tento nie je daný.

Podmienkou úspešného uplatnenia určovacieho návrhu podľa cit. ust. § 80 písm. c/ O. s. p. je naliehavý právny záujem navrhovateľa na takomto určení. Povinnosť preukázať existenciu naliehavého právneho záujmu zaťažuje navrhovateľa. Naliehavosť právneho záujmu je nutné vzťahovať na petit, ktorý navrhovateľ zvolil v návrhu. Naliehavý právny záujem je daný v zásade vtedy, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia a ak právne postavenie navrhovateľa by bez takéhoto určenia bolo neisté.

Súdna prax za určovaciu žalobu v zmysle § 80 písm. c/ O. s. p. považuje aj návrh na určenie neplatnosti zmluvy, hoci sa ním priamo neurčuje existencia či neexistencia práva, resp. právneho vzťahu. Zároveň vychádza z názoru, že ak sa vyslovením neplatnosti má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem - ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva. Ak totiž súd rozhodne o tom, že zmluva o darovaní nehnuteľnosti je neplatná, týmto deklaratórnym súdnym rozhodnutím sa spravidla neriešia všetky otázky sporu, predovšetkým sa s konečnou platnosťou nerieši otázka, komu nehnuteľnosť patrí.

V súdnej právnej vecí by preto - ako správne uzavrel prvostupňový súd - otázka určenia neplatnosti označenej darovacej zmluvy nevedla k odstráneniu neistoty v právnom postavení navrhovateľa ako tvrdeného vlastníka sporného pozemku a rovnako by rozsudok

súdu o určení označenej darovacej zmluvy za neplatnú nevedol k zápisu (tvrdeného) vlastníckeho práva navrhovateľa do katastra nehnuteľností, a to z toho dôvodu, že navrhovateľ (ani jeho právny predchodca) v katastri nehnuteľností nikdy nebol zapísaný ako vlastník spornej nehnuteľnosti. Rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým by súd vyhovel návrhu navrhovateľa, že darovacia zmluva je neplatná, by teda v konečnom dôsledku nič neriešilo, na právne postavenie navrhovateľa by nemalo žiadny dosah. Len v konaní o návrhu o určenie vlastníctva by súd riešil otázku, či vlastníckemu právu navrhovateľa nebráni iná právna skutočnosť, t. j. skúmal by aktuálny stav vlastníctva. Vydania takéhoto súdneho rozhodnutia sa navrhovateľ napokon aj domáha v tomto konaní, a to v poradí druhým žalobným petitom, v ktorom žiada, aby súd určil, že on je vlastníkom dotknutej nehnuteľnosti. Až takéto rozhodnutie súdu (v prospech navrhovateľa) by viedlo k jeho zápisu ako vlastníka spornej nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností. Výrok o určení neplatnosti darovacej zmluvy tak bol nadbytočný - táto otázka bola vo vzťahu k určeniu vlastníckeho práva navrhovateľa len otázkou predbežnou (prejudiciálnou). V zmysle textu vyššie potom na takomto určení nemohol byť daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. Tento nedostatok je samostatným a prvoradým dôvodom, pre ktorý takýto určovací návrh nemôže obstať a ktorý sám osebe a bez ďalšieho musel viesť prvostupňový súd k zamietnutiu návrhu (v časti o určení neplatnosti darovacej zmluvy).

Pokiaľ ide o ďalší určovací návrh, ktorým sa navrhovateľ domáhal určenia, že je vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, na tomto určení je daný naliehavý právny záujem podľa § 80 písm. c/ O. s. p. Podľa ustálenej súdnej praxe ak je žalovaný odporca (v danom prípade odporca 2/) zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník nehnuteľnosti, má navrhovateľ naliehavý právny záujem na určení svojho vlastníckeho práva, lebo také rozhodnutie súdu môže byť aj podkladom pre vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností (porovnaj napr. rozsudok NS SR sp. zn. 1 Cdo 3/03).

Navrhovateľ svoj návrh o určenie svojho vlastníckeho práva k nehnuteľnosti založil na tvrdení, že je vlastníkom spornej nehnuteľnosti v dôsledku jednak vydržania vlastníckeho práva, a to ešte jeho právnym predchodcom (J.) a tiež, že vlastníctvo nadobudol aj spracovaním.

Navrhovateľ tvrdil, že jeho právny predchodca J. užíval sporný pozemok spolu s nehnuteľnosťou (parcela č...), ktorú kúpil kúpnu zmluvou zo dňa 11. 12. 1956. Právny

predchodca navrhovateľa, J., od počiatku užíval nielen v kúpnej zmluve uvedený pozemok parc. č..., ale aj susednú parc. č... To, že navrhovateľ v katastri nehnuteľností nie je vedený ako vlastník aj pozemku parc. č..., zistil navrhovateľ až v r. 2008, kedy sa rozhodol zrekonštruovať D., stojaci na časti parc. č... (v súčasnosti parc. č...). Navrhovateľ argumentoval tým, že počnúc kúpou nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy zo dňa 11. 12. 1956 mal právny predchodca spornú nehnuteľnosť - susedný pozemok parc. č... - v držbe, pričom v jeho užívaní ho nikto nerušil. Skutočnosť, že susedný pozemok parc. č... o výmere 387 m² nebol pojatý do kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 11. 12. 1956, vysvetľoval navrhovateľ ako dôsledok administratívnej chyby.

Vydržanie (§ 134 ods. 1, 3 Obč. zák.) predstavuje originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva; je úzko späté s držbou, a to len s oprávnenou držbou, ktorá môže vyústiť do nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním. Účelom inštitútu vydržania je uvedenie faktického stavu oprávnenej držby do súladu s právnym stavom. Pri vydržaní ide o taký spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva fyzickou alebo právnickou osobou, pri ktorom sa oprávnený držiteľ po uplynutí zákon stanovenej doby stáva vlastníkom veci a tým aj jej skutočným držiteľom. Inštitút vydržania v slovenskom právnom poriadku prešiel niekoľkými významnými zmenami. Vo vzťahu k prejednáwanej právnej veci podľa tvrdenia navrhovateľa začala plynúť vydržacia doba po kúpe spornej nehnuteľnosti v r. 1956, v ktorom období platil Občiansky zákonník, zákon č. 141/1950 Zb., ktorý v prípade vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vyžadoval uplynutie 10-ročnej vydržacej doby, ktorá by tak v prejednáwanej veci uplynula v r. 1966. Vtedy však už bol účinný Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb., ktorý vydržanie vôbec neupravoval. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné vychádzať z toho, že po 1. 4. 1964 nebolo možné vlastnícke právo k nehnuteľnostiam nadobudnúť vydržaním. Až novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 131/1982 Zb.), účinná od 1. 4. 1983, opätovne vrátila inštitút vydržania do Občianskeho zákonníka, hoci vo výrazne obmedzenej podobe (možnosť vydržania obmedzila len na fyzické osoby, keď toto právo nepriznala aj právnickým osobám, tiež zúžila okruh hnutelných i nehnuteľných vecí, ku ktorým bolo možné nadobudnúť vlastníctvo vydržaním). Novela Občianskeho zákonníka (zákon č. 509/1991 Zb.) účinná od 1. 1. 1992, obnovila tradičné poňatie inštitútu vydržania v slovenskom právnom poriadku, keď napr. opätovne umožnila nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním aj právnickým osobám.

Z hľadiska plynutia vydržacej doby potom navrhovateľ nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k spornému pozemku vydržaním podľa Občianskeho zákonníka zák. č. 141/1950 Zb. z dôvodu, že mu ešte neuplynula 10-ročná vydržacia doba, ďalej ani podľa Občianskeho zákonníka zák. č. 40/1964 v znení účinnom do 31. 12. 1991, z dôvodu, že dovtedy platná právna úprava neumožňovala vydržať vlastnícke právo právnickej osobe, akou bol aj navrhovateľ. Vychádzajúc z textu vyššie - za predpokladu splnenia ostatných zákonných podmienok, ako bude rozvedené nižšie - tak mohol navrhovateľ (resp. jeho právny predchodca J.) ako právnická osoba podľa názoru odvolacieho súdu nadobudnúť vlastnícke právo k spornému pozemku vydržaním najskôr k 1.1. 1992, kedy prestalo platiť obmedzenie subjektov nadobúdania vlastníckeho práva vydržaním (vydržať vlastníctvo už mohli nielen fyzické ale aj právnické osoby).

Tomuto návrhu navrhovateľa však tiež nebolo možné vyhovieť, a to z dôvodu, že v konaní nepreukázal splnenie všetkých zákonom stanovených podmienok vydržania vlastníctva, osobitne podmienky dobromyseľnosti držby.

Okolnosťami, ktoré môžu svedčiť pre záver o existencii dobrej viery (dobromyseľnosti) podľa § 130 ods. 1 Obč. zák. sú spravidla okolnosti, týkajúce sa právneho dôvodu nadobudnutia práva a svedčiace o poctivosti jeho nadobudnutia. Domnienka držiteľa, že mu vec alebo právo patrí, sa musí vždy opierať o niektorý právny úkon alebo inú právnu skutočnosť, na základe ktorých, podľa jeho presvedčenia, vec alebo právo nadobudol. Ako podmienka vydržania nestačí len subjektívne presvedčenie držiteľa o tom, že vec alebo právo mu patrí, ale je potrebné, aby držiteľ bol v dobrej viere (aby bol dobromyseľný) „s prihliadnutím na všetky okolnosti.“ Takéto posúdenie nemôže vychádzať len z už spomínaných subjektívnych predstáv držiteľa. Otázka existencie dobrej viery sa posudzuje z objektívneho hľadiska, teda podľa toho, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno od neho požadovať, nemal a nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí.

Vo vzťahu k prejednáwanej právnej veci argumentoval navrhovateľ dobromyseľnosťou jeho právneho predchodcu ohľadom držby spornej nehnuteľnosti jej držbou už od r. 1956. Právny predchodca navrhovateľa ako aj navrhovateľ sám sa však nielen mohli ale aj museli zoznámiť s obsahom kúpnopredajnej zmluvy zo dňa 11. 12. 1956, a tam vymedzeného predmetu kúpy, z ktorého jednoznačne vyplýva, že predmetom kúpy

bola len parcela č..., nie aj sporná susedná parcela č... Obsah kúpnej zmluvy (č. l. 26, 27 spisu) zo dňa 11.12.1956 v tomto smere - pokiaľ ide o identifikáciu, čo všetko bolo predmetom kúpy, resp. predaja - nevyvoláva žiadne pochybnosti. Predmet kúpy je v čl. I. zmluvy označený nielen parcelným číslom (parc. č...), ale aj výmerou pozemku... a napokon aj kúpnu cenou. Zo žiadneho zmluvného ustanovenia nevyplýva, že by okrem parcely č... mienili zmluvné strany uzavrieť zmluvu aj ohľadom inej ďalšej parcely; toto nemožno vyvodit' ani z výmery kupovanej parcely (parcela č... mala podľa zápisu v PK vložke... výmeru...). Riadna identifikácia predmetu kúpy, ako aj ostatný jednoznačný obsah kúpnej zmluvy administratívnu chybu vylučuje. Právny predchodca navrhovateľa a ani navrhovateľ tak ani podľa odvolacieho súdu nemohli byť dobromyseľní v držbe pozemku parc. č..., že im patrí na základe kúpnej zmluvy z r. 1956, keďže parcela č... predmetom kúpy podľa kúpnej zmluvy zo dňa 11. 12. 1956 nikdy nebola. Hodnotenie dobromyseľnosti je vždy vecou individuálneho posúdenia, pri ktorom je nutné brať do úvahy všetky okolnosti veci. Odvolací súd v predmetnej právnej veci považuje za nesporné, že sa navrhovateľ, resp. ešte jeho právny predchodca na základe kúpnej zmluvy zo dňa 11. 12. 1956 ujal držby susednej parcely č... o výmere... bez akéhokoľvek právneho dôvodu, t.j. neoprávnene. Na uvedenom závere nemení nič skutočnosť, že navrhovateľa, resp. J., v užívaní uvedenej parcely nikto nerušil. Za irelevantnú považuje odvolací súd aj okolnosť, že podľa záverečnej správy likvidátora K. družstvo K. ku dňu svojej likvidácie nemalo žiaden majetok. Stanovy družstva K. riešili postup aj v prípade likvidácie družstva, a to v § 16 tak, že po speňažení majetku družstva (ktoré malo slúžiť na vyrovnanie záväzkov družstva voči tretím osobám) mal zbytok majetku družstva pripadnúť rímskokatolíckej cirkevnej obci v R. Uvedené Stanovy družstva K. neboli nikdy určené za neplatné, ako na to správne poukázal vo svojom rozhodnutí už prvostupňový súd.

Navrhovateľ v otázke nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním vo vzťahu k dobrej viere argumentoval tým, že existujúca judikatúra nevyklučuje dobromyseľnosť držiteľa ani v prípade, keď v kúpnopredajnej zmluve došlo k opomenutiu uvedenia dotknutej nehnuteľnosti, poukazujúc na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 22 Cdo 635/2012. Je pravdou, že spomínané rozhodnutie NS ČR rieši práve situáciu, kedy v zmluve o prevode nehnuteľnosti nebola uvedená tá nehnuteľnosť, ohľadom ktorej si zmluvné strany želali, aby v zmluve bola tiež uvedená. Právne závery, ku ktorým Najvyšší súd Českej republiky v uvedenom

rozhodnutí dospel, však podľa odvolacieho súdu nemožno mechanicky aplikovať na prejednávaniu právnu vec. Predovšetkým podľa obsahu spomínaného rozhodnutia sp. zn. 22 Cdo 635/2012 medzi zmluvnými stranami panovala zhoda v tom, že dotknutá nehnuteľnosť mala byť pojatá do zmluvy a navyše v tam prejednávanej veci už skôr príslušný štátny orgán - katastrálny úrad - osvedčil určité významné skutočnosti (a síce, že držiteľ nadobudol sporné nehnuteľnosti) na základe zmluvy. Najvyšší súd ČR potom vyslovil právny záver, že držiteľka bola vzhľadom na všetky okolnosti prípadu dobromyseľná aj ohľadom držby tej nehnuteľnosti, ktorá v zmluve uvedená nebola (v zmluve bola uvedená parc. č... namiesto správnej parcely č...). V prejednávanej právnej veci sa však - na rozdiel od spomínaného rozhodnutia NS ČR - nemožno oprieť o okolnosti takej povahy, ktoré by nasvedčovali tomu, že napr. bolo úmyslom oboch zmluvných strán pojať do kúpnej zmluvy zo dňa 11.12.1956 aj sporný pozemok parc. č..., resp. chýbajú iné, pre posúdenie dobrej viery navrhovateľa ako držiteľa, relevantné okolnosti. Spomínané rozhodnutie NS ČR preto na prejednávaniu právnu vec nebolo možné použiť.

Navrhovateľ sa napokon domáhal určenia, že je vlastníkom spornej nehnuteľnosti, tvrdiac, že vlastnícke právo nadobudol spracovaním pozemku, a to tým, že na časti parcely č... postavil družstevný dom R. a pod ním výrobné priestory - pivnice. Ani uvedený dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva navrhovateľom neobstojí. Spracovanie cudzej veci predstavuje samostatný právny dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva, a rozumejú sa ním prípady, keď sa z jednej veci vytvorí iná vec, ktorá sa líši od pôvodnej veci. K spracovaniu môže dôjsť spojením vecí, zabudovaním jednej veci do druhej, riedením, zatavením, zmiešaním vecí. K tomu, aby došlo k vzniku nového vlastníckeho práva, sa vyžaduje, aby došlo k spojeniu vecí, ktoré patria odlišným vlastníkom. Keď niekto spracuje vec, ktorá mu vlastnícky patrí, potom nejde o spracovanie veci. Predmetom spracovania okrem hnutelnej veci môže byť aj nehnuteľná vec, touto nehnuteľnou vecou však môže byť len stavba, nie pozemok. V prípade spracovania pozemku ani zriadenia stavby na ňom (s odlišnými vlastníkmi) nejde o spracovanie veci, pretože stavba a pozemok sú dve samostatné veci, pričom spracovanie predpokladá, že vznikne iná vec (§ 120 ods. 2 Obč. zák.). Uvedené podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva aj z právnej úpravy, ktorú obsahoval Občiansky zákonník zákon č. 141/1950 Sb. (§ 126). Zastavaním cudzieho pozemku nemôže vlastník stavby nadobudnúť vlastníctvo k pozemku titulom jeho spracovania.

Odvolací súd z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p., keď vo zvyšku a v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdom prvého stupňa. ...»

Podľa zistenia ústavného súdu krajský súd v obsahu svojho rozsudku z 13. marca 2014 správne poukázal vo vzťahu k odôvodneniu neexistencie naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti darovacej zmluvy na ustálenú súdnu prax [pozri napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 89/2007 z 25. februára 2007, sp. zn. 3 Cdo 112/2004 z 1. novembra 2006, sp. zn. 1 Cdo 91/2006 z 18. júna 2007, sp. zn. 3 Cdo 199/2007 z 30. júla 2008, sp. zn. 3 Cdo 56/2011 z 8. septembra 2011, sp. zn. 3 Cdo 39/2008 z 23. apríla 2009 a sp. zn. 1 Cdo 28/2007], v rámci ktorej opakovane najvyšší súd vychádzal z právneho názoru, že ak sa vyslovením neplatnosti má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem – ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva.

Sťažovateľka v konaní pred ústavným súdom namietala, že zo strany súdov zúčastnených na rozhodovaní v jeho veci bola nesprávne posúdená najmä otázka dobromyseľnosti jeho držby spornej nehnuteľnosti, ktorá je aj jednou z podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti vydržaním, no napriek tomu uvedené súdy svoje rozhodnutie založili len na písomnom obsahu zmluvy a neskúmali skutočnú vôľu zmluvných strán.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že pre sporové konanie je typické uplatnenie dispozičnej zásady a prejednávacej zásady. Podľa § 153 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku má súd povinnosť rozhodnúť na základe skutkového stavu zisteného z vykonaných dôkazov, ako aj na základe skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné, ak o nich alebo o ich pravdivosti nemá dôvodné a závažné pochybnosti. Z uvedeného vyplýva, že zodpovednosť za predloženie dôkazov postačujúcich na preukázanie skutkového stavu nesú bezo zvyšku jednotliví účastníci konania, ktorí v konaní slobodne disponujú hmotnými aj procesnými právami.

Sťažovateľka v tejto súvislosti v podstate namietala nesprávne zhodnotenie predložených dôkazov súdom (predovšetkým kúpnopredajnej zmluvy z 11. decembra 1956 a rozhodnutia o likvidácii právneho predchodcu odporcu z roku 1957) s poukazom na nález Ústavného súdu Českej republiky č. 2576/10 z 11. mája 2011.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že rozsah vykonaného dokazovania, ako aj selekciu dôkazov navrhnutých jednotlivými účastníkmi konania určuje v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov súd rozhodujúci vo veci samej, ktorý je taktiež ako jediný v konaní oprávnený posúdiť význam dôkazu v rámci obsahového kontextu posúdením množstva, kvality a závažnosti dôkazov, ktoré už boli v danej veci vykonané.

Podstatnou pre rozhodnutie v tejto veci bolo v rámci vykonaného dokazovania posúdiť otázku dobromyseľnosti držby spornej nehnuteľnosti sťažovateľom. Krajský súd v tejto súvislosti poukázal predovšetkým na obsah kúpnej zmluvy z 11. decembra 1956, z ktorého jednoznačne vyplýva, že sporná nehnuteľnosť nebola súčasťou jej predmetu, čo vyplýva ako z identifikácie predmetu prevodu, tak i dohodnutej kúpnej ceny. Z uvedeného následne krajský súd vyvodil záver, podľa ktorého sťažovateľka nemohla svoju dobromyseľnosť v užívaní spornej nehnuteľnosti založiť na kúpnej zmluve z 11. decembra 1956. Vo vzťahu k námietke sťažovateľky predloženej v tejto súvislosti v konaní, podľa ktorej právny predchodca odporcu podľa záverečnej správy o jeho likvidácii uskutočnenej v roku 1957 nemal žiaden majetok, t. j. do jeho majetku nepatrila ani sporná nehnuteľnosť, krajský súd poukázal na stanovky právneho predchodcu odporcu, v ktorých bol určený prechod zostávajúceho majetku odporcu na jeho právneho nástupcu, ktoré nikdy neboli zrušené. V tejto súvislosti sťažovateľka ďalej taktiež poukázala na existujúcu judikatúru (nález Ústavného súdu Českej republiky č. 2576/10 z 11. mája 2011), podľa ktorej sa dobromyseľnosť držiteľa nevylučuje ani v prípade, keď v kúpnopredajnej zmluve došlo k opomenutiu uvedenia dotknutej nehnuteľnosti.

Podľa zistenia ústavného súdu v uvedenej veci vedenej pod č. 2576/10 na Ústavnom súde Českej republiky bolo posudzované a hodnotené konanie, v ktorom bolo pre

rozhodnutie dôležité odpovedať na rovnakú otázku ako v konaní preskúmanom ústavným súdom na základe sťažnosti sťažovateľky, a síce otázky dobromyseľnosti držiteľa nehnuteľnosti, avšak išlo o vec založenú na odlišných skutkových okolnostiach, v ktorých záver o dobromyseľnosti sťažovateľky založili české sudy jednak na preukázanom úmysle oboch zmluvných strán pojať do predmetu zmluvy aj sporné pozemky (uvedený záver vychádzal zo špecifikácie predmetu kúpno predajnej zmluvy odkazom na znalecký posudok, ktorým bola určená kúpna cena, ktorá zahrňovala aj cenu v tomto konaní sporných pozemkov), ako aj na skutočnosti, že uvedená kúpno predajná zmluva bola registrovaná, resp. zapísaná príslušným strediskom geodézie do listu vlastníctva právnych predchodcov tejto sťažovateľky aj vo vzťahu k sporným pozemkom.

Z uvedeného je zrejmé, že sudy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci sa nemohli oprieť o okolnosti takej povahy, ktoré by nasvedčovali prijatiu záveru o dobromyseľnosti sťažovateľa, resp. jeho právneho predchodcu pri užívaní spornej nehnuteľnosti, a preto nemohli ani dospieť k obdobným záverom, ku ktorým dospel Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze č. 2576/10 z 11. mája 2011.

Z obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu z 13. marca 2014 vyplýva, že krajský súd zrozumiteľne odôvodnil úvahy, ktoré zvolil pri preskúmaní rozsudku okresného súdu z 21. septembra 2011 a jemu predchádzajúceho postupu, a právne závery, ku ktorým dospel, nemožno hodnotiť ako arbitrárne. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, prečo nepovažoval jednotlivé námietky sťažovateľky za akceptovateľné, a poukázal na správnosť okresným súdom vykonaného hodnotenia jednotlivých dôkazov v predmetnom konaní. Rozsudok krajského súdu z 13. marca 2014 preto nemožno považovať za svojvoľný či arbitrárny a samotný nesúhlas sťažovateľky s jeho obsahom ešte nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

S ohľadom na uvedené ústavný súd nepovažuje odôvodnenie rozsudku krajského súdu z 13. marca 2014 za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska

za neospravedlňiteľné, resp. neudržateľné, a preto sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2014